

Obrazložitev k predlogu Akta o spremembah in dopolnitvah Akta o metodologiji za določitev regulativnega okvira in metodologiji za obračunavanje omrežnine za elektrooperaterje

Agencija za energijo (v nadaljevanju agencija) je na podlagi drugega odstavka 116. člena in četrtega odstavka 132. člena Energetskega zakona (Uradni list RS, št. 17/14 in 81/15, v nadaljevanju EZ-1) zadolžena za izdajo Akta o metodologiji za določitev regulativnega okvira in metodologiji za obračunavanje omrežnine za elektrooperaterje (v nadaljevanju: akt). Akt, ki se nanaša na regulativno obdobje 2019-2021, je bil objavljen v Uradnem listu RS, št. 46/18, 47/18-popr. in 86/18.

Na podlagi Zakona o spremembah Energetskega zakona (Uradni list RS, št. 43/19, v nadaljevanju EZ-1B) in razvoja trga z energijo agencija s tem aktom spreminja in dopolnjuje določbe veljavnega akta, in sicer na naslednjih področjih:

1. Določitev stroškov sistemskih storitev

Spremembe, vezane na določitev stroškov sistemskih storitev, so povezane s spremembo EZ-1. Ker je zagotavljanje primarne regulacije frekvence ena izmed sistemskih storitev, ki jo sistemski operater potrebuje za nemoteno in zanesljivo delovanje sistema, in ker za vse sistemske storitve velja, da se zakupujejo na trgu, mora agencija navedeno spremembo upoštevati pri priznavanju upravičenih stroškov sistemskega operaterja. Navedena sprememba se bo uporabljala od 1. januarja 2020 dalje.

Zaradi uvajanja novih tehnologij in razvoja trga, usmerjenega v prehod na čisto energijo, se potreba po sistemskih storitvah pojavlja na distribucijskemu sistemu, zato je izvedena sprememba akta v 31. in 32. členu, ki določata, da sistemske storitve, ki jih potrebuje za svoj sistem, lahko zakupi tudi distribucijski operater. Zato morajo določbe glede zbiranja ponudb in priprave ocene ter poročila o zagotavljanju sistemskih storitev veljati tudi za distribucijskega operaterja, in sicer za sistemske storitve, ki jih distribucijski operater potrebuje.

2. Določitev stroškov raziskav in inovacij

S ciljem učinkovitega prehoda na čisto energijo in vzpostavitve nove zasnove trga z energijo je agencija v tekočem regulativnem obdobju vzpostavila prenovljeno shemo spodbud. Regulirana podjetja so določene projekte na področju raziskav in inovacij začela izvajati že v regulativnem obdobju 2016–2018. Nekateri izmed njih bodo v prihodnosti pripomogli k razvoju, učinkovitejšemu ter zanesljivejšemu obratovanju prenosnega in distribucijskega sistema, k učinkoviti integraciji obnovljivih virov energije v sistem in uveljavitvi vloge aktivnega odjemalca. Ti projekti se bodo zaključili v regulativnem obdobju 2019–2021. Glede na navedeno bo agencija izvedla kvalifikacijski postopek po določbah veljavnega akta tudi za te projekte, in če bodo izpolnjevali vse kriterije, ki veljajo za regulativno obdobje 2019–2021 za raziskovalno inovativne projekte, bo pri odstopanjih upoštevala tudi stroške teh projektov.

Posledično se spremeni enačba za priznavanje stroškov raziskav in inovacij v izračunu odstopanj od regulativnega okvira.

3. Določitev spodbud za pridobljena brezplačna sredstva

Na podlagi določb EZ-1B se elektrooperaterjem prizna posebna stimulacija tudi za brezplačno prevzeta neevropska sredstva, zato se akt uskladi s temi spremembami.

4. Določanje obračunavanja omrežnine za hranilnike

S spremembo določbe v 118. členu akta moč hranilnika ni več kriterij za obveznost obračunavanja omrežnine za hranilnike. S spremembo se zagotavlja enakopravna obravnava vseh hranilnikov ter odpravlja nejasnost glede plačila omrežnine za obračunsko moč v okviru zagotavljanja sistemskih storitev elektrooperaterju.

5. Določanje obračunske moči končnemu odjemalcu, ki se samooskrbuje z električno energijo

Glede na metodo obračuna, ki jo določa agencija v aktu, se del celotnih stroškov omrežnine, ki jih krijejo gospodinjski odjemalci in manjši poslovni odjemalci, ki se jim moč ne meri, obračunava na podlagi obračunske moči odjemalčevih naprav, medtem ko je del stroškov odvisen od prevzete električne energije na prevzemno-predajnem mestu. S predlogom spremembe akta v 120. členu se bo odjemalcem, ki so vključeni v samooskrbo na podlagi Uredbe o samooskrbi z električno energijo iz obnovljivih virov energije (Uradni list RS, št. 17/19), obračunska moč za te naprave določila glede na velikost proizvodne naprave za samooskrbo. Na ta način se zagotavlja enaka obravnava uporabnikov sistema in temeljno načelo določanja tarifnih postavk, da mora vsak uporabnik pokriti stroške, ki jih s svojim delovanjem povzroči sistemu. Navedena sprememba se bo uporabljala od 1. januarja 2020 dalje.

6. Spodbujanje naložb, ki upoštevajo pristop upoštevanja koristi celotnega sistema

Na podlagi obstoječih priporočil CEER, analize učinkov sheme spodbud ter ugotovitev iz posvetovalnega procesa o vzpostavitvi trga s prožnosti je treba dati elektrooperaterjema pri naložbah v pametna omrežja jasen in močan impulz, da uporabljata pristop upoštevanja koristi celotnega sistema (angl. »Whole System Approach«, v nadaljevanju WSA).

V okviru veljavne sheme spodbud agencija pristop WSA že deloma spodbuja z zahtevami po upoštevanju metodologije CBA iz 80. člena akta, ki zahteva upoštevanje širših družbenih koristi, vendar je zahteva implicitno formalizirana (skriva se v sami metodologiji izdelave CBA). Na podlagi analize učinkovanja sheme spodbud agencija ocenjuje, da je treba dodatno spodbuditi investicijska vlaganja v pametna omrežja z uporabo pristopa WSA, ki zagotavljajo učinkovito sodelovanje med elektrooperaterjema v fazi načrtovanja implementacije rešitev v smislu iskanja najbolj učinkovite zasnove rešitve za elektroenergetski sistem kot celoto (prenosni in distribucijski sistem), njuno koordinacijo pri obratovanju sistemov in obenem vzpostavljanje pogojev za razvoj trga s prožnostjo (učinkovito upravljanje z

omejitvami na podlagi ustrezne observabilnosti distribucijskega omrežja ter obdelave in izmenjave podatkov v realnem času itd.).

V Mariboru, 30. septembra 2019